

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Miłosz Motyka

DOZE-I.050.10.2024.SB
3120014.12209034.9866486
Warszawa, 17-04-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr K10INT2261 Pana Posła Daniela Milewskiego z 28 marca 2024 r. w sprawie umożliwienia stworzenia 700 lokalnych wspólnot energetycznych generujących własny, tańszy prąd, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Na wstępie uprzejmie informuję, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska, mając na uwadze, że rozwój energetyki obywatelskiej, opartej o wspólnoty lokalne, generujące własny, tańszy prąd jest jednym z głównych kierunków transformacji energetycznej, zrealizowało szereg działań stymulujących ten rozwój. Do najważniejszych inicjatyw ustawodawczych w tym zakresie należy zaliczyć te, które odnoszą się do obywatelskich społeczności energetycznych, a także spółdzielni energetycznych i klastrów energii.

W ramach implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, dalej: dyrektywa RED II, ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1681), zostały wprowadzone regulacje dotyczące obywatelskich społeczności energetycznych, dalej: OSE.

Przedmiotem działalności obywatelskiej społeczności energetycznej może być wytwarzanie, dystrybucja, obrót, agregacja, magazynowanie energii elektrycznej, realizowanie przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej oraz świadczenie usług w zakresie ładowania pojazdów elektrycznych swoim członkom lub udziałowcom, w sieci dystrybucyjnej o napięciu znamionowym nie wyższym niż 110 kV.

Stworzenie ram prawnych działania OSE miało na celu umożliwienie odbiorcom końcowym energii elektrycznej bezpośredniego udziału w wytwarzaniu, zużyciu oraz dzieleniu się energią elektryczną z innymi odbiorcami. Pozwala to na zapewnienie jej członkom przystępnej cenowo energii elektrycznej w odróżnieniu od tradycyjnych przedsiębiorstw energetycznych, których głównym celem działania jest dążenie do osiągnięcia zysku. Uczestnictwo w obywatelskiej społeczności energetycznej może się przysłużyć również do zwiększenia efektywności energetycznej na poziomie gospodarstw domowych dzięki zmniejszeniu zużycia energii elektrycznej i obniżeniu cen dostaw.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego OSE, poprzez implementację dyrektywy RED II, to szansa na zwiększenie efektywności energetycznej na poziomie gospodarstw domowych oraz pomoc w zwalczaniu ubóstwa energetycznego na terenie działania społeczności energetycznych.

Należy także podkreślić, że w Polsce współpraca w zakresie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii na poziomie lokalnym może być prowadzona także w formie klastrów energii i spółdzielni energetycznych.

W celu wzmocnienia roli tych społeczności energetycznych w krajowym systemie energetycznym, w odpowiedzi na postulaty branży, Ministerstwo Klimatu i Środowiska przygotowało nowe rozwiązania legislacyjne, które zostały zawarte ustawie z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1762), dalej: „ustawa z 17 sierpnia 2023 r.”. Celem tej interwencji prawnej było zapewnienie przejrzystych zasad współpracy w ramach klastrów energii, obejmujących usprawnienia administracyjno-prawne i dedykowany system wsparcia, a także stymulowanie rozwoju spółdzielni energetycznych, co wpłynie na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w krajowym miksie energetycznym i zwiększy niezależność energetyczną społeczności lokalnych.

Zaproponowane w ustawie rozwiązania promujące funkcjonowanie klastrów energii mają za zadanie pobudzić rozwój tych inicjatyw oraz przygotować je do w pełni profesjonalnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku energii, w którym energetyka rozproszona będzie odgrywać coraz większą rolę.

Dzięki nowym regulacjom klastry energii będą mogły korzystać ze wsparcia, którego uzyskanie będzie uzależnione od posiadania wpisu w rejestrze klastrów energii prowadzonego przez Prezesa URE, a także od spełnienia określonych warunków wskazanych w ustawie. Proponowany system wsparcia odnosi się do ilości energii elektrycznej wytworzonej z OZE przez strony porozumienia klastra energii, wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, a następnie pobranej z tej sieci w celu jej zużycia przez strony porozumienia tego klastra energii, dla danej godziny okresu rozliczeniowego.

Mechanizm wsparcia obejmuje następujące elementy:

- zwolnienie energii elektrycznej zużywanej przez członków klastra z opłaty OZE oraz z obowiązku umarzania świadectw pochodzenia.
- zwolnienie energii elektrycznej zużywanej przez członków klastra z opłaty kogeneracyjnej oraz obowiązku umarzania świadectw efektywności energetycznej.
- obniżenie kosztów usług dystrybucji, tj. składnika zmiennego stawki sieciowej i stawki jakościowej, które jest uzależnione od spełnienia warunków w zakresie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zużycia własnego dla danej godziny okresu rozliczeniowego. Jest ono przewidziane dla członków klastrów energii, które wykażą wyższy poziom autokonsumpcji. Ten instrument wsparcia zakłada 5% upust przy osiągnięciu zużycia własnego powyżej 60%. Wraz ze wzrostem o kolejne 10% członkowie klastra energii uzyskują dodatkowe 5%. W przypadku 100% zużycia własnego upust ten wynosi 25%.

W ramach ustawy z 17 sierpnia 2023 r. wprowadzono także nowe regulacje, których celem jest poprawa warunków dla rozwoju energetyki rozproszonej na terenach wiejskich w formie spółdzielni energetycznej. Nowe, atrakcyjne przepisy mają ułatwić tworzenie

i funkcjonowanie tej formy lokalnego zrzeszenia, a także zachęcić podmioty do angażowania się w tego rodzaju inicjatywy. Rozwój spółdzielni energetycznych, wykorzystujących do produkcji energii lokalne zasoby energetyczne, wpłynie pozytywnie na rozwój społeczno - gospodarczy obszarów wiejskich, które zajmując około 93% powierzchni kraju, mają największe problemy z zapewnieniem stałych dostaw energii.

Należy także podkreślić, że obowiązujące obecnie przepisy zapewniają preferencyjny dla spółdzielni energetycznych system rozliczeń. Zgodnie z art. 38c ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku *o odnawialnych źródłach energii* (Dz. U. 2023 poz. 1436 z późn. zm.) sprzedawca zobowiązany, dokonuje ze spółdzielnią energetyczną rozliczenia ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej wobec ilości energii elektrycznej pobranej z tej sieci w celu jej zużycia na potrzeby własne przez spółdzielnię energetyczną i jej członków w stosunku ilościowym 1 do 0,6.

Dzięki preferencyjnemu systemowi wsparcia i działaniom edukacyjnym, promującym współpracę na poziomie lokalnym, widoczna jest dużo większa aktywność w sektorze spółdzielni energetycznych wśród samorządów, przedsiębiorców i rolników. Obecnie w Polsce działają 33 spółdzielnie energetyczne, a wg danych Krajowej Izby Klastrów Energii i Odnawialnych Źródeł Energii działa także około 170 klastrów energii, w tym 66 klastrów, które w latach 2017-2018, w konkursach przeprowadzonych przez Ministerstwo Energii uzyskały Certyfikat Pilotażowego Klastra Energii i zostały wpisane na Listę Pilotażowych Klastrów Energii. Zmiany wprowadzone w ramach ustawy z 17 sierpnia 2023 r. mają być impulsem do bardziej dynamicznego, dalszego ich rozwoju w Polsce.

W kontekście powyższych wyjaśnień przekazuję odpowiedzi na pytania zadane w Interpelacji.

1. Kiedy Ministerstwo zamierza przedstawić projekt ustawy w tym zakresie Sejmowi RP?

Celem Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest przyspieszenie transformacji energetycznej kraju poprzez wdrażanie regulacji prawnych mających wpływ na rozwój obywatelskich społeczności energetycznych, spółdzielni energetycznych i klastrów energii. Obecnie Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi prace związane między innymi z:

1. projektem nowelizacji ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw*. Nowelizacja ta zakłada m.in. szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju kooperatyw energetycznych, wprowadzenie do krajowego porządku prawnego stałego, proceduralnego uproszczenia dotyczącego skrócenia terminów wydawania zezwoleń dla montowanych na budynkach instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystujących do wytwarzania energii energię promieniowania słonecznego i położonych na tym samym terenie magazynów energii elektrycznej, pomp ciepła, urządzeń i instalacji niezbędnych do przyłączenia do sieci danej instalacji OZE oraz remontu, odbudowy, przebudowy, nadbudowy lub rozbudowy instalacji OZE.
2. projektem nowelizacji ustawy z dnia 20 maja 2016 r. *o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw*. Projekt ten ma na celu dokonanie dalszych zmian w przepisach dedykowanych dla inwestycji w nowe moce wytwórcze OZE, których efektem będzie zwiększenie ogólnego udziału odnawialnych źródeł energii w krajowym zużyciu energii brutto, ze szczególnym uwzględnieniem energetyki wiatrowej na lądzie.

3. transpozycją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylającej dyrektywę Rady (UE) 2015/652 do polskiego porządku prawnego. Rewizja Dyrektywy RED II wprowadza istotne zmiany w kontekście energii odnawialnej między innymi dotyczące społeczności energetycznych. Dyrektywa opiera się na wzmocnieniu współpracy społeczności w projektach lokalnych. Umożliwia zachęcanie lokalnych i regionalnych organów administracyjnych do uwzględniania miejscowej społeczności w zakresie energii odnawialnej w planach operatorów dotyczących zakresu rozwoju infrastruktury sieciowej. Wprowadza uproszczone procesy rejestracji i zmniejszone opłaty rejestracyjne dla małych instalacji o mocy poniżej 50 kW dla społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej. Dodatkowo w dyrektywie 2023/2413 uwzględniono efektywny udział społeczności energetycznych w zakresie energii odnawialnej w odniesieniu do wykorzystania ciepła i chłodu w ciepłownictwie i chłodnictwie.

Podsumowując, projektowane zmiany dokonywane są w wielu obszarach dotyczących odnawialnych źródeł energii, a ich wspólnym celem jest zwiększenie ich udziału w krajowym zużyciu energii brutto, a także szeroko pojęty rozwój sektora energii zgodny z ambicjami redukcji emisyjności gospodarki i spełniania zobowiązań międzynarodowych. Należy przyjąć, iż wprowadzenie powyższych zmian będzie miało pozytywny wpływ na otoczenie legislacyjne sprzyjające również rozwojowi społeczności energetycznych.

2. Jakie będą procedury zakładania i funkcjonowania lokalnych wspólnot energetycznych?

Procedury dotyczące zakładania i funkcjonowania obywatelskich społeczności energetycznych, a także spółdzielni energetycznych i klastrów energii zostały określone w:

1. Art. 2 ust. 15a, ust. 33a, art. 38aa – 38o, art. 184k – 184m ustawy o *odnawialnych źródłach energii* – w zakresie klastrów energii i spółdzielni energetycznych.
2. Art. 3 ust. 13f, art. 11zi-11zo (Rozdział 2e) ustawy - *Prawo energetyczne* - w zakresie obywatelskich społeczności energetycznych.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w odniesieniu do spółdzielni energetycznych został opracowany Podręcznik „Jak założyć i prowadzić spółdzielnię energetyczną?”, skierowany do wszystkich zainteresowanych założeniem i prowadzeniem spółdzielni energetycznej, w którym omówiono aspekty związane z założeniem i działalnością operacyjną spółdzielni energetycznej. Publikacja zawiera także niezbędne dokumenty wraz z objaśnieniami do wykorzystania w procesie tworzenia lokalnej spółdzielni energetycznej.

Podręcznik jest dostępny pod linkiem <https://www.gov.pl/web/kowr/podrecznik-renaldo-pn-jak-zalozyc-i-prowadzic-spoldzielnie-energetyczna>.

3. **Jakie środki zostaną podjęte, aby umożliwić dostęp do tego rodzaju rozwiązań dla różnych grup społecznych?**
4. **Jakie będą kryteria wyboru lokalizacji dla wspólnot energetycznych?**
5. **Jakie są prognozowane koszty inwestycji potrzebnych do stworzenia tych wspólnot energetycznych?**

Ministerstwo Klimatu i Środowiska poprzez opracowanie regulacji prawnych dla obywatelskich społeczności energetycznych, a także spółdzielni energetycznych i klastrów energii zapewniło przejrzyste zasady współpracy w ramach tych społeczności energetycznych, obejmujące usprawnienia administracyjno-prawne i dedykowane systemy wsparcia, których celem jest stymulowanie ich rozwoju.

W tym kontekście należy podkreślić, że decyzje o podjęciu współpracy w ramach ww. kooperatyw są oddolne. To potencjalni uczestnicy tych powiązań podejmują decyzję o formule działania i zasadach współpracy, określają także kryteria wyboru lokalizacji, a także koszty inwestycji jakie będą realizowali oraz źródła finansowania swojej działalności.

Planując i realizując inwestycje w zakresie OZE społeczności energetyczne mogą ubiegać się o wsparcie w ramach poniższych programów.

1. Program KPO – reforma B2.2.2/G1.1.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne.

Jego celem jest rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii realizowanych przez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne wynikające z wdrożenia Dyrektywy RED II), grupowo działających prosumentów (prosument zbiorowy i wirtualny) ze szczególnym uwzględnieniem roli JST (w szczególności gminy i związki gmin) tworzących tego typu lokalne społeczności energetyczne.

Program powinien przyczynić się do bardziej zrównoważonego rozwoju energetyki odnawialnej na szczeblu lokalnym, w szczególności lepszego planowania rozwoju OZE oraz dostosowania tego procesu do lokalnych uwarunkowań oraz potrzeb. Program będzie realizowany do połowy 2026 r. a jego zasadniczym elementem jest wsparcie przedinwestycyjne istniejących społeczności energetycznych, jak i podmiotów mających zamiar powołać takie społeczności. W ramach programu przewidziano również wsparcie działań inwestycyjnych o charakterze demonstracyjnym. Dodatkowo, w celu lepszego skoordynowania całego procesu przewidziano realizację działań wspierających na szczeblu centralnym, w tym wsparcie administracyjne realizacji programu oraz wnioskodawców i ostatecznych odbiorców wsparcia.

W ramach budżetu przewidziano łączną kwotę ok. 845 mln zł, w tym na wsparcie przedinwestycyjne (310,3 mln zł), inwestycyjne (528 mln zł) oraz centralne (6,6 mln zł).

Dotychczas zostały zrealizowane dwa zasadnicze nabory wniosków:

- 19.09 - 31.12.2023 r. - nabór wniosków w części przedinwestycyjnej (nabór ciągły). Wpłynęło 279 wniosków, do dalszego etapu oceny przeszło 220 wniosków. Według stanu na 10.04.2024 r. zakończono ocenę z pozytywnym wynikiem dla 52 pierwszych wniosków i rozpoczął się proces przygotowywania umów z ostatecznymi odbiorcami wsparcia. Lista pozytywnie ocenionych wniosków będzie na bieżąco aktualizowana na stronie www.spolecznoscienergetyczne.gov.pl;
- 11.12.2023 - 28.03.2024 r. - nabór wniosków do części inwestycyjnej. Łącznie wpłynęły 94 wnioski na kwotę 2 700 848 099,39 zł. Średnia wartość dofinansowania na 1 przedsięwzięcie wyniosła 28 732 426,59 zł. Minimalna i maksymalna wartość wsparcia przedsięwzięć złożonych w ramach wniosków wyniosła odpowiednio 969 169,68 zł oraz 50 570 500,00 zł.

2. Program „Energia dla wsi”

Celem programu jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gmin wiejskich i wiejsko-miejskich. W ramach wniosków o dotację można ubiegać się o dofinansowanie inwestycji dotyczących budowy: elektrowni wodnych, instalacji wytwarzania energii z biogazu rolniczego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, oraz magazynów energii. W ramach wniosków o pożyczkę można ubiegać się o inwestycje dotyczące budowy: elektrowni wodnych, instalacji wytwarzania energii z biogazu rolniczego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, instalacji wiatrowych oraz instalacji fotowoltaicznych. Warunkiem udzielenia wsparcia na magazyn energii jest zintegrowanie go ze źródłem energii, które będzie realizowane równolegle w ramach inwestycji. Inwestycja nie może być rozpoczęta przed dniem złożenia wniosków o dofinansowanie. W przypadku, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, jest ono udzielane jako pomoc horyzontalna na OZE. Beneficjentami programu są rolnicy, spółdzielnie energetyczne i jej członkowie, będący przedsiębiorcami oraz powstające spółdzielnie energetyczne.

Budżet na realizację celu programu wynosi do 1 000 000 tys. zł. w tym:

- dla zwrotnych form dofinansowania – do 515 000 tys. zł.;
- dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 485 000 tys. zł.

Program będzie realizowany do 2030 r.

6. Jakie instytucje będą odpowiedzialne za wsparcie techniczne i doradcze dla tych wspólnot?

Ogromne znaczenie dla dynamicznego rozwoju lokalnych wspólnot energetycznych mają jednostki samorządu terytorialnego i instytucje wspierające działalność rolniczą na obszarach wiejskich i wiejsko - miejskich, które aktywnie uczestniczą w procesie edukacji i doradztwa lokalnej społeczności. W tym miejscu należy podkreślić rolę Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które wraz z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (dalej: „KOWR”) służą wsparciem na każdym etapie tworzenia lokalnych wspólnot energetycznych.

W 2023 r. KOWR przeprowadził m.in. w poszczególnych województwach cykle szkoleń w formie warsztatów dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców gmin wiejskich i wiejsko - miejskich z zakresu:

- zakładania i funkcjonowania spółdzielni energetycznych;
- zakładania i funkcjonowania biogazowni rolniczych i jej roli w spółdzielni energetycznej.

Ponadto oprócz wyżej wymienionych form wsparcia na stronach internetowych KOWR poza ww. podręcznikiem „Jak założyć i prowadzić Spółdzielnię Energetyczną?”, znajdują się:

- kalkulator umożliwiający oszacowanie bilansu energetycznego i korzyści z założenia spółdzielni energetycznych;
- webinar z zakresu zakładania spółdzielni energetycznych;
- materiały animowane o ww. tematyce;
- broszury i materiały informacyjne opisujące m.in. dobre praktyki, wyzwania i bariery w zakładaniu i funkcjonowaniu spółdzielni energetycznych.

7. Jakie są oczekiwane korzyści społeczne i ekonomiczne związane ze stworzeniem lokalnych wspólnot energetycznych?

Na wstępie należy podkreślić, że odpowiedni dobór technologii wytwarzania energii z odnawialnych źródeł, bazujący na istniejącym lokalnie potencjale OZE może zapewnić społecznościom lokalnym samowystarczalność i tym samym bezpieczeństwo energetyczne. Kluczowe znaczenie w tym procesie ma rozproszenie jednostek wytwórczych oraz rozmieszczenie ich blisko odbiorców, co pozwala na racjonalne i efektywne wykorzystanie istniejącego lokalnie potencjału OZE, a także wpływa na ograniczenie strat w przesyłce i dystrybucji energii elektrycznej.

Rolę podmiotów, które mają być prekursorami takich działań na krajowym rynku, mają pełnić w szczególności klastry energii, spółdzielnie energetyczne i OSE, które organizują się, aby dla dobra członków swej społeczności wytwarzać, dystrybuować i magazynować energię elektryczną na własne potrzeby.

Szanse wynikające z rozwoju ww. społeczności energetycznych to przede wszystkim: zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, poprawa konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich, uniezależnienie się od zewnętrznych dostaw energii, tworzenie miejsc pracy i kreowanie nowych usług na poziomie lokalnym, budowanie sieciowych powiązań biznesowych opartych na współpracy, poprawa jakości środowiska naturalnego oraz poprawa jakości życia i kondycji finansowej rolników i ich rodzin.

Należy podkreślić, że ww. formy współdziałania obywateli na rzecz wykorzystania lokalnego potencjału energetycznego, dostosowane do ich możliwości i potrzeb, są skutecznym i opłacalnym sposobem na osiągnięcie niezależności energetycznej na poziomie lokalnym, w szczególności na terenach wiejskich i doskonałym narzędziem reagowania na kryzys energetyczny.

Z wyrazami szacunku

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/